

8.2 Kalbos dalių gramatinių požymių kartojimas

Prisiminkite, ko mokėtės per pirmąją pamoką. Pamokos tema buvo kalbos dalių rašybos kartojimas.

Pradėkime nuo daiktavardžių.

1. Parašykite reikiamą linksnį. (34 taškai)

Kas yra etninė kultūra, kiek ji gyva?

Norbertas Vėlius: Etninės kultūros negalima atskirti nuo _____ (visa kultūra). Tai yra viena iš ryškiausių mūsų _____ (kultūros spalvos). Etninė kultūra kaip oras supa mus ir yra mumyse pačiuose. Mes jos nesuvokiam, kaip ir oro, kuriuo kvėpuojame. Sunkoka ją apibrėžti. Manychiau, kad etninė kultūra yra mūsų visų, lietuvių, tarpusavio santykiai, santykiai _____ (brolis ir sesuo), _____ (tėvas ir motina), _____ (vaikaitis ir senelis), _____ (giminė ir kaimynas), santykiai su kitų genčių žmonėmis, kitataučiais, požiūris į aną, pomirtinį, pasaulį, į dievų ar Dievo pasaulį, – viso pasaulio supratimas. Tuo mes ir skiriamės, visa ta savo patirtimi, nuo kitų: nuo _____ (vokiečiai ar prancūzai). Bet yra tokių gana ryškių etninės kultūros formų, kurias kaip pavyzdines galėtume nurodyti, – tai mūsų papročiai, ir ne tik kalendoriniai: Velykų, Kūčių, Kalėdų, Užgavėnių, šeimos: vestuvių, laidotuvių, krikštynų, bet ir kiti: bendravimo, vakarojimo. Kita gan ryški mūsų etninės kultūros sritis – liaudies, arba tradicinis, menas: _____ (dainos, pasakos), _____ (sakmės, muzika), _____ (šokiai, gražioji skulptūra), architektūra. Ir pagaliau etninė kultūra – tai mūsų senieji kaimiško kirpimo milelio drabužiai, maistas, sodybos, jų interjeras, landšaftas – tie senkeliai, želdiniai, kurie suformavo _____ (visas vaizdas). Pažiūrėkime išėję _____ (vakaras), kaip atrodo mūsų kaimo horizontas: medžiai, įsirėžę į dangų, besileidžianti saulė, juk tie medžiai, sodybos suformuoti _____ (žmogaus rankos), jis sodino taip, kaip lietuvių prigimtis diktuoja, namas statytas taip, kaip mūsų patirtis liepia. Ir visa tai yra tradicinė tautinė etninė mūsų kultūra, pagaliau visas tautos patyrimas, beje, ir kaip dirbti žemę. Vėliau _____ (šitas patyrimas) perėmė mokslai. Juk netgi mūsų politika, teisė, valstybinė teisė, be galo skiriasi nuo, tarkim, musulmonų, mūsų poelgiai, net Vyriausybės ar Seimo, yra kitokie nei prancūzų, _____ (vokiečiai ar žydai). Ir taip yra dėl mūsų tradicinės, prigimtinės, tautinės arba etninės kultūros. Etninė kultūra ir dabar gyvuoja, ji reiškiasi per mokslą; per etninės kultūros, folkloristikos, mitologijos, etnologijos, kalbos ir _____ (kiti mokslai). Mes dabar studijuojame etninę kultūrą, ieškome jos _____ (dėsniumai), bet kai klausomasi mitologijos, etnologijos, folkloristikos paskaitų, nejučiom vėl grįžta ta etninė kultūra į mūsų širdis ir sielas, vėl mus apsupa.

Norbertas Vėlius „Apie etninę kultūrą“

8.2 Kalbos dalių gramatinių požymių kartojimas

Pirmoje pamokoje taip pat atlikote nemažai praktinių užduočių, susijusių su veiksmažodžių vartojimu.

2. Įrašykite tinkamą veiksmažodžių laiką. (16 taškų)

Grįžulo ratai

Seniai, labai seniai žemėj _____ (būti) labai didelė sausra – _____ (išdžiūti) visas vanduo. Žmonės _____ (nebeturėti) ko atsigerti. Vieną naktį iš namų _____ (išeiti) mergikė su samčiuku vandens savo sergančiai motinai parnešti. _____ (eiti eiti), _____ (nuvargti) ir atsigulusi užmigo. Atsibudusi _____ (matyti) – samčiukas pilnas vandens. Ji tą vandenį _____ (norėti) nešti motinai – tekina lėkė ir _____ (užkliūti) už šuniuko. Šuniukas gailiai _____ (sucypti), ir mergikei pagailo jo – pagirdė vandeniu. O kai mergikė _____ (paimti) samčiuką, tas iš medinio pavirto į sidabrinį. Mergikė parnešė vandens ir padavė motinai, o motina sako:

– Aš jau greit mirsiu, gerk tu pati.

Tuo tarpu į trobą įėjo pakeleivis žmogus ir _____ (paprašyti) atsigerti. Mergikė _____ (duoti) jam atsigerti, pati negėrusi. Samtelyje rados septyni dideli deimantai, iš jų _____ (pasipilti) skaidrus vanduo. Tie deimantai _____ (pakilti) į viršų, į dangų, ir pavirto žvaigždynu.

Dabar tą žvaigždyną _____ (vadinti) Samteliu, arba Grįžulo Ratais.

Iš Norberto Vėliaus kn. „Kaip atsirado žemė“

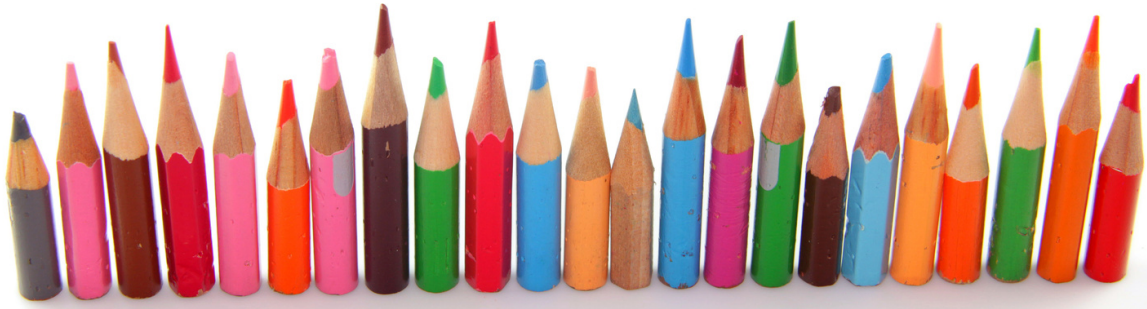
Pats laikas prisiminti įvardžių vartojimą!

3. Įrašykite tinkamą įvardžių formą. (13 taškų)

0. Aš nežinau, ar **jiems** (jie) patiks šis filmas.
1. Draugei ir _____ (aš) patinka sportuoti. _____ (Mes) patinka karatė.
2. Duodu užuominą _____ (jūs).
3. Ar _____ (tu) patinka vėdarai su spirgučių padažu?
4. Prašom paduoti _____ (ji) duonos.
5. Ar _____ (jis) patinka žuvis?
6. Tėvai eina pirkti _____ (mes) vadovėlių ir sąsiuvinį.
7. _____ (Mes) neatsiklausė, o _____ (jūs)?
8. Andrius su _____ (ji) eina į kavinę.
9. Čia mano draugas Tomas. Su _____ (jis) dažnai einu pietauti.
10. Šiandien _____ (aš) nebus mokykloje, _____ (tu)?

8.2 Kalbos dalių gramatinių požymių kartojimas

Per pirmąjį pamokų ciklą sužinojote, kad lietuvių kalboje labai daug trumpų, bet labai svarbių žodžių – prielinksnių, jungtukų ir dalelių. Išsiaiškinote, jog **o** yra ne tik garsas ar raidė, bet ir žodis. Ar prisimenate, kokia tai kalbos dalis?

4. Įrašykite prielinksnius. (23 taškai)

0. Tėtis eina **i** mokyklą **pas** klasės auklėtoją.
1. Papasakokite _____ kelionę _____ Lietuvą.
2. _____ kelionę reikia padaryti daug darbų, nes _____ kelionės jau reikės dirbti kitus darbus.
3. _____ kelionę turiu susitikti _____ drauge ir susitarti _____ gėlių priežiūros.
4. Gal turi vaistų _____ dantų skausmo? Negaliu dirbti _____ danties skausmo. Net sukandau dantis _____ skausmo.
5. _____ miesto grįžau _____ devynias vakaro.
6. Šiemet tėvai dirbo _____ atostogų.
7. Šiandien negaliu eiti _____ jumis _____ Tomą _____ varžybų.
8. Vakare eisiu _____ tėvais _____ svečius.
9. Mes gyvename _____ centrinio parko.
10. Paruošiau vištieną _____ senelės Martos receptą.
11. Kelis kartus pravažiavau _____ Panevėžį, bet niekada ten nebuvau.
12. Labai ačiū jums _____ viską.
13. Dovanų gavome _____ knygą ir pažymėjimą.

5. Įrašykite dalelytes. (14 taškų)

1. – Ar **jau** paskambinai seneliui?
– Ne, _____ skambinsiu. // – Taip, _____ paskambinau (prieš kelias minutes).
2. – Ar jau matėte baletą „Eglė žalčių karalienė“?
– Taip, _____ matėme. // – Ne, _____ žiūrėsime.
3. – Ar tu jau kalbėjai su Audriumi dėl kelionės prie jūros?
– Ne, su Audriumi _____ nekalbėjau, bet _____ kalbėjau su Aušrine ir Andriumi.
4. – Ar turite _____ valandėlę laisvo laiko?
– Ne, neturiu _____ minutės.
5. _____ parėjau namo, suskambo telefonas.
6. Aš _____ valandą laukiau vėluojančio autobuso.
7. Labai mėgstu vaisius, _____ įvairius vaisinius kokteilius.
8. Mano draugas turi _____ tris pusbrolius, o neturi _____ vienos pusseserės.
9. _____ tu nevažiuosi su visais į ekskursiją?

